

አጭር ማብራሪያ

በኢትዮጵያ በሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ ላይ ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር ማዘጋጀት

ፎቶ፡ ዩኔስኮ/ክሪስቶፈር ሄርዌግ

ይህ አጭር መግለጫ የተዘጋጀው በኢትዮጵያ የሴቶች ፣ ሰላምና ጸጥታ ብሔራዊ የድርጊት መርሃግብር ማዘጋጀት - የዳራ ሰነድ ላይ በመመስረት ነው። እባክዎ ስለ ብሔራዊ የድርጊት መርሃግብር ተግባራት እና የዝግጅቱ ሂደት የበለጠ አጠቃላይ መረጃን ለማግኘት ሙሉውን ሰነድ ይመልከቱ።

የተባበሩት መንግስታት (የተመድ) የፀጥታው ምክር ቤት ውሳኔ 1325 (2000) እና የዚህ ተከታይ ውሳኔዎች የሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ አጀንዳ ተብሎ የሚጠራውን ዓለም አቀፍ ማዕቀፍ ፈጥሯል። የሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ አጀንዳ በሁሉም ደረጃዎች የሰላም እና ጸጥታ አስተዳደርን ለማስፈን የሴቶች ሁለንተናዊ እና እኩል ተሳትፎ እንደሚያስፈልግ፣ በትጥቅ ግጭቶች ወቅትም ሆነ በኋላ ሴቶችንና ልጃገረዶችን መከላከል እንደሚያስፈልግ እና የሥርዓተ-ጾታ አመለካከትን በሁሉም ክልሎች ጸጥታ ጋር በተያያዙ ሂደቶች የማቀድ፣ የመተግበርና የመከታተል ስራዎች ላይ ተግባራዊ የማድረግ አስፈላጊነትን ይገነዘባል። የሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ አጀንዳ ብዙውን ጊዜ በሚከተሉት አራት ምሳሌዎች አማካይነት ይቀርባል፡-

- ሰላምን ከመፍጠር እና ከመገንባት ጋር በተያያዙ ሰላማዊ ሂደቶች እና በሁሉም ህዝባዊ የውሳኔ አሰጣጥ ሂደቶች ላይ የሴቶች ተሳትፎ
- በቅድሚያ ማስጠንቀቅ ስርዓቶች፣ በህዝባዊ ትምህርት እና የሴቶችን መብቶች የሚጥሱ ወንጀለኞችን ለህግ በማቅረብ ረገድ የሴቶችን አመለካከቶች በማካተት ግጭትን መከላከል
- ለሴቶች በግጭት ወቅት እና ከግጭት በኋላ በማህበረሰብ፣ በአገር አቀፍ እና በዓለም አቀፍ የጸጥታ አካላት አማካኝነት ጥበቃ ማድረግ
- ሴቶችን ያሳተፈ እና ፍላጎቶቻቸውን የሚፈታ እና በኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ዋስትና ላይ ኢንቨስት የሚያደርግ እርዳታ እና ከግጭት በኋላ መልሶ መገንባት እና ማገገም

የተባበሩት መንግስታት ድርጅት አባል ሀገራት የሴቶች፣ ሰላም እና

ጸጥታ አጀንዳን በመተግበር ረገድ ቁልፍ ተዋናዮች ናቸው። የአጀንዳውን አተገባበር ለመምራት አባል ሀገራት ብሔራዊ የድርጊት መርሃግብርን እንዲያዘጋጁ ይመከራሉ። ብሔራዊ የድርጊት መርሃግብር አለም አቀፍ የሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ አጀንዳ ቃልኪዳኖችን ወደ ሀገራዊ እና አካባቢያዊ እርምጃዎች ለመተርጎም መሳሪያ ነው። የድርጊት መርሃ ግብር በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ ተግባራትን፣ ቅድሚያ የሚሰጣቸውን ነገሮች እና ኃላፊዎችን የሚለይ እና የሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ አጀንዳን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ሃብታትን (resources) የሚደለድል ሰነድ ነው። የተሳካ ብሔራዊ የድርጊት መርሃግብር በሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ ላይ (እንዲሁም በ UNSCR 1325 ላይ ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር በመባል ይታወቃል) ከሌሎች ነባር ዕቅዶችና ስትራቴጂዎች ጋር የተያያዘ መሆን ያስፈልጋል፣ ለምሳሌ በሰላም፣ በጸጥታ፣ በሥርዓተ-ጾታ እኩልነት እና በልማት ዙሪያ።

በሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ ብሔራዊ የድርጊት መርሃግብር የማዘጋጀት ቁልፍ ደረጃዎች

ብሔራዊ የድርጊት መርሃግብር ዝግጅት ሂደትን መጀመር የዋና ተዋናዮችን እና የባለድርሻ አካላትን ቁርጠኝነትን ይጠይቃል። በዚህ ጊዜ የመሪው ሚኒስቴርም ተለይቶ ይታወቃል። የመሪ ሚኒስቴሩ የአጠቃላይ ሂደቱ ባለቤት ሆኖ ሳለ፣ የዝግጅት ሂደቱን የሚመራ ግብረ-ብይል ወይም አስተባባሪ ኮሚቴ ማዋቀር እና የዝግጅቱን ሂደት የሚመራ የቴክኒክ ኮሚቴ ማቋቋም የተለመደ ተግባር ነው።

የሴቶች፣ ሰላም እና ጸጥታ አጀንዳ አራት ምሳሌዎችን በተመለከተ የተለያዩ ፍላጎቶችን፣ ክፍተቶችን፣ መልካም አጋጣሚዎችን እና ነባር ሃብታትን ለመወሰን ጥናቶች እና ግምገማዎች ይደረጋሉ። ይህንን መረጃ በመጠቀም ግቦችን እና ዲላማዎችን ማዘጋጀት ይቻላል፣ እና በተወሰኑ አመለካኞች ላይ በመመርኮዝ የለውጥ እድገትን መከታተል የሚቻልበት መነሻ ሆኖ ያገለግላል።

ከመንግስት እስከ ሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች እና ከአካዳሚው እስከ ልማት አጋሮች ከበርካታ ባለ ድርሻ አካላት ጋር መተባበር የዕቅዱን አግባብነት እንዲሁም ዕቅዱን ለመተግበር ባለቤትነትን እና ቁርጠኝነትን ለማረጋገጥ ወሳኝ ነው። ይህ ትብብር እንደ ቴክኒክ ኮሚቴ ፣ ግብረሰብ ወይም ሌሎች የስራ ቡድኖች ውክልና፣ የምክክር እና የማረጋገጫ አውደ ጥናቶችን ማካሄድ የመሳሰሉ ብዙ ቅጾችን ሊይዝ ይችላል። በተለይም የሲቪል ማህበረሰብ ትርጉም ያለው ተሳትፎ የሴቶችን ድምጽ ያካተተ ውጤታማ እና ሁሉን አቀፍ ዕቅድ ለማውጣት መሰረት ይጥላል። የሲቪል ማህበረሰብ መንግስትን ተጠያቂ በማድረግ እና በአካባቢያዊ ጥያቄዎች፣ ፍላጎቶች እና የሚጠበቁ ነገሮች ላይ እውቀትን በመስጠት ረገድ ወሳኝ ሚና ይጫወታል። ፍላጎቶችን ከመለየት እና ተግባራትን ከመዘርዘር በተጨማሪ ፣ ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር ዝግጅት አስፈላጊ ገጽታ ኃላፊዎችን መለየት እና ለትግበራ ፣ ለክትትል እና ለግምገማ አወቃቀሮችን ማዘጋጀት ነው። ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር የለውጥ እድገትን ለመከታተል እና ተጠያቂነትን ለማስፈን አመለካኸትን ማካተት ይኖርበታል። ያለየበጀት ድልድል ፣ በሴቶች ፣ ሰላም እና ጸጥታ ላይ ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር መተግበር አይቻልም።

በሴቶች ፣ ሰላም እና ጸጥታ ላይ ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር በማዘጋጀት ላይ ያሉ ችግሮች

ሂደቱ እንዴት መካሄድ እንዳለበት በተመለከተ በቁልፍ ባለድርሻ አካላት መካከል የተለያዩ እይታዎች መኖር እና የፖለቲካ ፍላጎት አለመኖር ሂደቱን ሊያዘገዩት ይችላል። የፖለቲካ ፍላጎት እና ግልጽ የሆነ ፍጥነት-ካርታ መፍጠር እነዚህ ተግዳሮቶች ሊያስከትሉ የሚችሉትን መዘግየት ሊቀንስ ይችላል።

በሁሉም ባለድርሻ አካላት ውጤታማ የቅንጅት እና ግንኙነት/ተግባቦት እጥረት መኖር እና ሁሉም የሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት በቂ መረጃ ካልተሰጣቸው የብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር ዝግጅት ሂደትን የሚያደናቅፍ እና አፈፃፀሙ ላይ ክፍተቶችን የሚያስከትል ሊሆን ይችላል። እነዚህን ተግዳሮቶች ለማስወገድ በግብረ-ሰብዎች ውስጥ ሰፊ ውክልና እንዲሁም መደበኛ ግንኙነት/ተግባቦት መኖር ቁልፍ ናቸው።

የሲቪል ማህበረሰብ በሂደቱ ውስጥ በትክክል እና ትርጉም ባለው መልኩ ካልተካተተ ፣ የዕቅዱ አግባብነት እና የሲቪል ማህበረሰብ ለዕቅዱ ለመሟገት ያለው ፍላጎት አደጋ ላይ ሊወድቅ ይችላል። በተጨማሪም ፣ ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር የሁሉን አቀፍና ዘላቂ የሰላምና ጸጥታ ጥያቄ ከመሆን ይልቅ ፣ “የሴቶች ጉዳይ” ብቻ ተደርጎ መታየትን ለማስወገድ ወንዶች መካተት ይኖርባቸዋል። አጠቃላይ የሆነ የብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብርን ለመፍጠር የሴቶች ፣ ሰላም እና

ጸጥታ አጀንዳ ክፍሎችን እና አስፈላጊነትን መረዳት አስፈላጊ ነው። በብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር ዝግጅት ሂደት የሁሉንም ባለድርሻ አካላት በየሴቶች ፣ ሰላም እና ጸጥታ አጀንዳ እና በሚመለከታቸው ጉዳዮች ላይ ያላቸውን ግንዛቤ ማሳደግ እና አቅምን መጨመር ትኩረት ሊሰጠው ይገባል።

በመጨረሻም ፣ የገንዘብ እና ሌሎች ሀብታት (resources) እጥረት የብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብርን የዝግጅት ሂደትን ሊያደናቅፍ ፣ ሊያዘገይ ወይም ሊገታ ይችላል። አስፈላጊ ሆኖ በሚገኝበት ቦታ ፣ ተገቢው የሀብት ድልድል በሂደቱ መጀመሪያ ላይ ከአጋር አካላት ጋር በሚደረግ ውይይት መገኘት ይኖርበታል።

ሳጥን 1

የተሳካ የሴቶች ፣ ሰላም እና ጸጥታ ብሔራዊ የድርጊት መርሃ ግብር ዝግጅት ሂደት ቁልፍ ባህሪያት የሚከተሉትን ያካትታሉ ፡-

- የበርካታ ሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች ወይም የመንግስት ኤጀንሲዎች ፖለቲካዊ ፍላጎት እና ሰፊ ተሳትፎ
- በሂደቱ ውስጥ የሲቪል ማህበረሰብ ተሳትፎ ፣ የሴቶች ድምጻች መካተት
- የግንዛቤ ማስጨበጫ እና የአቅም ግንባታ ተግባራት
- በመሪው ሚኒስቴር ወይም በኤጀንሲው ጠንካራ አመራር እና ውጤታማ ቅንጅት
- የየአውዱን ቅድሚያዎችን እና ተግባራትን መለየት
- ስልታዊ የክትትል እና የግምገማ ማዕቀፎች በጊዜ ከተገደቡ ጠቋሚዎች ጋር
- ለትግበራ የሚሆን በቂ የሀብት (resource) ድልድል
- ተለዋዋጭ የጸጥታ ሁኔታዎችን ጨምሮ ብቅ የሚሉ / የሚከሰቱ ሁኔታዎችን ለመለመድ የሚያስችል ተለዋዋጭነት